

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Kowalski

SSN Mariusz Załucki

w sprawie z wniosku M. R.

przy uczestnictwie M. G.

o zniesienie współwłasności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 czerwca 2022 r.,

zażalenia uczestnika na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 18 sierpnia 2021 r., sygn. akt XXVII Ca [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 18 sierpnia 2021 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił skargę kasacyjną uczestnika postępowania M. R. G. wniesioną na postanowienie tego Sądu z 22 stycznia 2021 r. Sąd ten wskazał, że skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach o zniesienie współwłasności i dział spadku, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych (art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.). Uczestnik postępowania kwestionując w swojej apelacji przyznanie wnioskodawczyni przez Sąd pierwszej instancji lokalu mieszkalnego, domagał się zniesienia współwłasności przez przyznanie mu własności lokalu za spłatą na rzecz wnioskodawczyni. Sąd Okręgowy uwzględnił częściowo apelację uczestnika postępowania, w tym w zakresie aktualizacji wyceny przedmiotu postępowania,

podwyższając między innymi należną mu od wnioskodawczynie spłatę do kwoty 150 458,14 zł. Sąd Okręgowy przyjął, że wobec uwzględnienia apelacji uczestnika do kwot 56 078,46 zł (150 458,14 zł – 94 379,65 zł) i 20 402,51 zł (rozliczenie nakładów wnioskodawczynie) oraz uwzględnienia apelacji wnioskodawczynie do kwoty 14 774,32 zł (pkt III), to nawet przy uwzględnieniu rozszerzanego w postępowaniu apelacyjnym żądania uczestnika postępowania o zwrot wydatków, wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza progu dopuszczalności skargi kasacyjnej (wartość przedmiotu zaskarżenia w apelacji uczestnika 190 000 zł – 76 480,97 zł + 29 026,73 zł = 142 545,76 zł).

W zażaleniu na powyższe postanowienie Sądu Okręgowego uczestnik postępowania zarzucił naruszenie art. 25 § 1 k.p.c. i art. 398⁶ § 2 k.p.c. oraz art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach dotyczących zniesienia współwłasności i dział spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych (art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.). Przyjmuje się, że wartością przedmiotu zaskarżenia jest wartość konkretnego interesu, tj. roszczenia, żądania lub składnika majątkowego, którego dotyczy wniesiona skarga. W tzw. sprawach działowych (dział spadku, podział majątku wspólnego małżonków, zniesienie współwłasności) interes majątkowy uczestnika z reguły wyraża się wartością przysługującego mu udziału, dlatego wartość przedmiotu zaskarżenia nie może wartości tej przekraczać. Wyjątkowo, gdy uczestnik podważa samą zasadę podziału, do której nie należy sposób jego dokonania, np. zarzucając, że dzielony majątek nie stanowi współwłasności, albo gdy zaskarża rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub tytułem zwrotu pożytków albo rozliczenia nakładów w wysokości przekraczającej wartość udziału, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2014 r., IV CZ 73/14; z 23 października 2014 r., III CZ 38/14, i z 22 października 2014 r., II CSK 235/14). Nawet jeżeli skarżący kwestionuje orzeczenie w całości, wartość ta zazwyczaj nie przewyższa wysokości jego udziału w dzielonym majątku. Wartość przedmiotu

zaskarżenia wskazana w skardze kasacyjnej nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02; z 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14; z 13 marca 2015 r., III CZ 13/15; z 18 marca 2015 r., III CSK 419/14; z 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15; z 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15; z 13 stycznia 2017 r., III CZ 61/16, i z 23 marca 2018 r., I CZ 33/18).

W przedmiotowej sprawie interes prawny uczestnika postępowania wyrażał się w sposobie zniesienia współwłasności nieruchomości i wartość przedmiotu zaskarżenia obejmuje co najmniej wartość jego udziału w dzielonej nieruchomości. Sąd drugiej instancji ustalił wartość stanowiącego przedmiot podziału spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu w wysokości 368 934 zł. Przyjął, że wartość udziału uczestnika postępowania w dzielonym majątku, bez obciążenia hipotecznego w wysokości 68 017,71 zł, wynosi 150 458,14 zł. Sąd Okręgowy błędnie zatem utożsamia wartość przedmiotu zaskarżenia z zakresem uwzględnienia apelacji uczestnika postępowania i wnioskodawczyni, pomijając również, że uczestnik postępowania zarówno w apelacji, jak i wniesionej skardze kasacyjnej kwestionował przyjęty przez Sądy *meriti* sposób zniesienia współwłasności, konsekwentnie domagając się przyznania mu lokalu na własności z obowiązkiem spłaty wnioskodawczyni. Z uwagi, że, wartość udziału uczestnika postępowania w dzielonym majątku wynosi 150 458,14 zł, stanowisko o niedopuszczalności skargi kasacyjnej z uwagi na zbyt niską wartość przedmiotu zaskarżenia jest nieuprawnione. Nie można też pominąć, że skarżący zakwestionował również rozstrzygnięcie w zakresie odliczenia od wartości przedmiotu działu obciążenia hipotecznego (68 017,71 zł), co ma wpływ wyższą na wartość przysługującego mu udziału w majątku wspólnym. Zaskarżył też rozstrzygnięcie dotyczące rozliczenia nakładów i wydatków w wysokości przekraczającej wartość jego udziału (29 026,73 zł) w majątku podlegającym podziałowi. W takim wypadku interes majątkowy uczestnika może również przekraczać wartość przysługującego mu udziału w dzielonym majątku.

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 oraz art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji. Rozstrzygnięcie o kosztach

postępowania zażaleniowego nastąpi w orzeczeniu kończącym sprawę ze skargi kasacyjnej uczestnika postępowania, na podstawie art. 108 § 1 oraz art. 13 § 2 k.p.c.

[as]